

Пројекат истраживања

ШКОЛСКИ МЕНАЏМЕНТ
У ФУНКЦИЈИ СИСТЕМСКОГ УТЕМЕЉЕЊА
ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПЕДАГОШКОГ РАДА ШКОЛЕ

ШКОЛСКИ МЕНАЏМЕНТ У ФУНКЦИЈИ СИСТЕМСКОГ УТЕМЕЉЕЊА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПЕДАГОШКОГ РАДА ШКОЛЕ

1. Теоријски приступ проблему истраживања

Свака делатност у којој желимо остварити оптималније резултате мора бити утемељена на системским основама. Систем је повезивање различитих елемената у јединствену целину али тако да сваки тај елеменат или део функционише усклађено и повезано са једиснтвеном целином. Човек је, наиме, запазио да је природа уређена на системским основама, да постоји узрочно-последичан однос међу појавама. Да у природи влада строга детерминација и међусобно узрочно-последична повезаност. Када се Земља на својој путањи удаљи од Сунца настају одређене последичне закономерности: мења се природа, долази до захлађења и низа других последичних појава. И обратно кад се Земља приближи Сунцу долази до отопљавања, настају промене у природи, појава вегетација и других узрочно-последичних процеса. Ово су природни, детерминисани системи. И човек је природни детерминисани систем.

Сви његови делови, органи се строго понашају по дирекцији које долазе из централног нервнoг система. Ако желимо да рука иде напред она ће ту радњу по дирекцији из централног система обавити. Нема аутономне могућности да се другачије понаша. Сваки систем има три битна дела: улаз, прераду и излаз. Из окружења пристижу информације преко наших чула које се прерађују у нашем централном нервном систему (прерада, трансформатори) и онда имамо излаз, односно реакцију.

Човек је налик на детерминисане системе моделовао вештачке детерминисане системе који функционишу узрочно-последично. Прво мора да се догоди претходна радња да би се њеним завршетком активирао наредни елеменат, наредни корак, део ланчаног детерминисаног система. Применом веома прецизне информатичке технологије могуће је остварити висок степен оптимизације, односно ефикасности ових система. Човек у оваквим системима се искључује и његов мануелни рад преузимају прецизни роботи који обављају веома сложене радње за које човекова рука није прилагођена. Човек је својим умом надоместио оно за шта његова рука није прилагођена (ситне, прецизне радње, рад са ужареним материјалима). Детерминисаним системима и његовом оптимизацијом путем роботике човек себе практично искључује из производног ланца. Уместо да обавља поједине мануелне радње то преузимају роботи. Човек од производјача постаје управљач високо ефикасним детерминисаним системима. Преко екрана прати одвијање детерминисаног производног система. У случају застоја предузима алгоритам мера којим се производна трака активира и тиме успоставља функционисање система. Наиме, детерминисаним системима се управља путем повратне информације. У детерминисаним системима у свако време, у свим фазама одвијања рада може идентификовати стање у систему. Може се управљачким одлукама утицати да се систем преведе из једног у друго ново, више уређено стање. Може се вршити предакција резултата. Могу се планирати резултати, да ће на пример у 12 часова са

траке сићи (бити произведено) одређена количина аутомобила. Постоји истинита прича када је једна делегација посетила фабрику аутомобила у Јапану која је високо роботизована, да је она ушла у неосветљену, мрачну халу у којој у производном ланцу учествују роботи (којима светло не треба). Све се ланчано одвија од прављења шкољке, монтирања свих осталих делова и контролисања њиховог квалитета до силаска финалног производа са траке. У тој производној хали нема човека. Он се налази у некој другој просторији из које преко екрана прати одвијање и функционисање овог детерминисаног система. Дакле управља путем праћења и добијања одговарајуће повратне информације. Повратна информација је управљачка полуга. Постоје прости и сложени детерминисани системи. Сложеност управљања зависи од сложености система. Највећа ефикасност постиже се у детерминисаним системима. Они се деле на природне о којима смо у уводу нешто рекли (човек је природни систем, васиона је природни систем) и вештачке које је човек моделовао налик на природне, којима се опонашају природни системи.

Педагошки рад у школи не припада овим детерминисаним системима. Није могуће утврдити строго детерминисан ланац и алгоритам одвијања процеса васпитања, одвијања наставног процеса и сл. Није могуће утврдити алгоритам управљачких одлука кад је реч о одвијању школе као организационог система. Педагошки рад у школи припада једном другом тзв. стохастичком систему у којем се његови елементи понашају на темељу вероватности а не на строгој детерминисаности. Елементи стохастичког система педагошког рада у школи су ученици, наставници, медији, књиге. Дакле, живи и неживи елементи којима се емитују одређене образовне информације. Док наставници излажу материју ученици вероватно прате, слушају, размишљају, памте. Али је и вероватно да они у мислима "одлутају" са часа и да се њихова мисаона енергија троши на неким другим догађајима (праве планове о сусретима, посетама и слично). И овде важи правило да је повратна информација управљачка полуга као што је била и код детерминисаних система. Кад наставник каже: "Е сада ћу, након овог излагања, проверити ваше знање" ученици се у мислима враћају у учионицу и почињу ангажовано да прате излагање. Путем повратне информације се управља свим системима па и овим стохастичким којима припада педагошки рад у школи.

Настава у школи није утемељена на системским основама. Вредновање, повратна информација не прати сваки корак активности ученика. Ученици на крају часа не знају на чему су. Шта су добро а шта су лошије научили. Наставник такође, нема слику знања својих ученика. Не може да управља њиховом енергијом. Не може да афирмише успешне и да расподели нове задатке онима који нису добро научили поједине делове градива како би до наредног часа научили оно што нису добро савладали на претходном часу.

Мера уређености неког система је повратна информација. Она је "метар" за мерење системски утемељене активности у нашем примеру наставе и не само наставе већ свих видова педагошког рада у школи. Метар за мерење уређености, системске утемељености неке делатности је повратна информација. Мера за мерење хаоса је ентропија. Све што је организовано жели да се дезорганизује, да се врати у претходно неуређено, распаднуто стање – у стање хаоса.

Педагошки рад у школи је више утемељен на ентропијским него на системским основама. Вредновање не прати сваки корак активности ученика у школи. Треба да прође 3 месеца па да се изведу закључци о квалитету рада ученика. Ти закључци се изводе на непоузданом праћењу. Школа ради у условима стално покиданих веза.

Не може се ефикасно управљати променама у школи ако школски менаџмент нема дневну слику стања примене одређених иновација. И то не само на нивоу школе већ и персонално за сваког наставника. Не може се планирати одговарајућа инструкција и саветовање ако се претходно не зна стање, ако се не зна стање одвијања наставе, примена иновација и слично. Не може се управљати финансијама ако нема слике текућег стања на рачуну, пристиглих обавеза и слично. Није могуће управљати стручним усавршавањем наставника ако се не сагледају обвразовне потребе, ако се не прати одвијање актуелних промена у образовној технологији.

Кључни разлог зашто школа не остварује оптималније резултате је у чињеници што школа није моделована као целовит организациони систем, што настава није моделована као целовит сазнајни систем.

2. Предмет истраживања

Предмет ове теме је да се утврди колико је школа и педагошки рад у њој заснован на системским основама. Да се утврди колико школски менаџмент утиче на моделовање школе као целовитог организационог и наставе као целовитог сазнајног система.

У предмет истраживања је имплициран систем програмирања и вредновања рада школе и моделовања информационог система којим би се дневно или чешће пратили ефекти (резултати) и на тим показатељима управљало школом и педагошким радом у њој.

3. Циљ истраживања

Циљ истраживања је да се утврди у којој мери школски менаџмент утиче на моделовање целовитог организационог система школе и сазнајног система наставе у њој.

Из постављеног циља издвајају се следећи

4. Задаци истраживања

ПРВИ ЗАДАТАК: Истражити колико је програмирање рада школе и планирање наставног рада у функцији системског утемељења педагошке делатности рада школе.

ДРУГИ ЗАДАТАК: Утврдити информисаност директора школе о обележјима системске утемељености организације рада школе и педагошког рада у њој у тоталу и према варијабли радно искуство испитаника.

ТРЕЋИ ЗАДАТАК: утврдити колико директори у обављању своје програмерске, евалуативне, руководне и педагошко-инструктивне функције утичу на системско утемељење организације рада школе.

ЧЕТВРТИ ЗАДАТАК: истражити modele планирања рада школе и планирања наставног рада у школи и у којој мери је ово планирање у функцији утемељења рада школе на системским основама.

ПЕТИ ЗАДАТАК: Утврдити да ли у школи постоји систем информисања и у којој мери је овај систем у функцији утемељења делатности школе на системским основама.

5. Хипотезе истраживања

ПРВА ХИПОТЕЗА: Програмирање рада школе није у довољној мери у функцији системског утемељења укупне педагошке делатности школе.

ДРУГА ХИПОТЕЗА: Директори су недовољно информисани о обележјима системске утемељености организације рада и педагошке делатности у њој.

ТРЕЋА ХИПОТЕЗА: У обављању програмске, евалуативне, руководне и педагошко-инструктивне функције директори недовољно утичу на утемељење организација рада на системским основама.

ЧЕТВРТА ХИПОТЕЗА: Програмирање рада школе и модели планирања наставног рада недовољно доприносе системском утемељењу рада школе.

ПЕТА ХИПОТЕЗА: Вредновање не прати одговарајуће кораке одвијања педагошке делатности школе те недовољно утиче на њено системско утемељење.

ШЕСТА ХИПОТЕЗА: Систем информисања није довољно разрађен нити је у функцији системског утемељења делатности школе на системским основама.

6. Методе истраживања

У истраживању ће бити коришћене следеће истраживачке методе:

1. Дескриптивна научно-истраживачка метода и њен Сервеу поступак.

2. Метода теоријске анализе. : Њоме ће се путем анализе и синтезе вршити уопштавање битних веза и односа који изражавају одговарајуће законитости. Теоријска анализа је изузетно значајна метода у области научног истраживања јер њоме ћемо анализирати и уопштећивати велик број чињеница доводећи их у одређене односе и сврставајући их у одговарајуће системе за научно осветљавање појединих недовољно истражених научних категорија и резултата.

Сложеност проблема истраживања претпоставља коришћење различитих метода. Свака метода има своје предности у научном откривању законитости, али има и своје ограничење. То се наравно односи на метод теоријске анализе. „Узета одвојено ван везе са другим методама истраживања појава теоријске анализе крије у себи опасност јаловог теоретисања, удаљавања од реалности (Мужић).

Зато ћемо у нашем раду поред ове методе користити и Сервеу поступак дескриптивне истраживачке методе.

7. Методе статистичке обраде

У статистичкој обради добијених резултата биће коришћени статистички поступци и мере којим ће се тестирати постављене хипотезе истраживања.

8. Узорак истраживања

Основни скуп истраживања чиниће директор и наставници.

Узорак истраживања биће стратификован од једноставно случајног карактера што ће омогућити да узорак личи на основни скуп из којег је узет.